

31998Y0302(02)

L 66/5

EIROPAS KOPIENU OFICIĀLAIS VĒSTNESIS

2.3.1998.

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS
par koncentrācijas jēdzienu saskaņā ar Padomes Regulu (EEK) Nr. 4064/89 par uzņēmumu koncentrācijas
kontroli
(Dokuments attiecas uz EEZ)
 (98/C 66/02)

- I. IEVADS
- II. IEPRIEKŠ NEATKARĪGU UZŅĒMUMU APVIEŅOŠANĀS
- III. KONTROLES IEGŪŠANA
 - 1. Vienpersonīga kontrole
 - 2. Kopīga kontrole
 - 2.1. Vienlīdzīgas balsstiesības vai pārstāvniecība lēmējietādēs
 - 2.2. Veto tiesības
 - 2.3. Kopīga balsstiesību realizēšana
 - 2.4. Citi apsvērumi saistībā ar kopīgu kontroli
 - 2.5. Kopīga kontrole uz ierobežotu laiku
 - 3. Viena akcionāra kontrole, kas balstīta uz veto tiesībām
 - 4. Izmaiņas kontroles struktūrā
- IV. IZŅĒMUMI
- V. NOSLĒGUMA PIEZĪMES

I. IEVADS

1. Šī paziņojuma mērķis ir sniegt norādes par to, kā Komisija interpretē terminu "koncentrācija", kas lietots Padomes Regulas (EEK) Nr. 4064/89 3. pantā ⁽¹⁾, kurā jaunākie grozījumi izdarīti ar Regulu (EK) Nr. 1310/97 ⁽²⁾ (turpmāk tekstā "Apvienošanās regula"). Šīs oficiālās norādes par 3. panta interpretāciju ļaus firmām daudz ātrāk un pirms sazināšanās ar Komisiju noteikt, vai un kādā mērā uz to darbībām attiecas Kopienas apvienošanās kontrole.

Šis paziņojums aizstāj paziņojumu par koncentrācijas jēdzienu ⁽³⁾.

Šis paziņojums attiecas uz 3. panta 1., 3., 4. un 5. punktu. 3. panta interpretāciju saistībā ar kopuzņēmumiem, ko īpaši apskata 3. panta 2. punkts, nosaka Komisijas paziņojums par pilnfunkciju kopuzņēmuma jēdzienu.

2. Šajā paziņojumā izklāstītās norādes atspoguļo Komisijas pieredzi Apvienošanās regulas piemērošanā kopš tās spēkā stāšanās 1990. gada 21. decembrī. Šajā paziņojumā ietvertos principus Komisija piemēros un tālāk attīstīs atsevišķos gadījumos.

⁽¹⁾ OV L 395, 30.12.1989., 1. lpp., labotais variants
 OV L 257, 21.9.1990., 13. lpp.
⁽²⁾ OV L 180, 9.7.1997., 1. lpp. .
⁽³⁾ OV C 385, 31.12.1994., 5. lpp.

3. Saskaņā ar Padomes Regulas (EEK) Nr. 4064/89 23. apsvērumu koncentrācijas jēdziena definīcija aptver tikai darbības, kas rada ilgstošas izmaiņas attiecīgo uzņēmumu struktūrā. 3. panta 1. punkts paredz, ka šādas strukturālas izmaiņas

izraisa vai nu divu iepriekš neatkarīgu uzņēmumu apvienošana, vai arī kontroles iegūšana pār citu uzņēmumu vai tā daļu.

4. Lai noteiktu, vai pastāv koncentrācija saskaņā ar Apvienošanās regulu, tiek izmantoti kvalitatīvi un nevis kvantitatīvi kritēriji, koncentrējoties uz kontroles jēdzienu. Šie kritēriji ietver gan tiesiskus, gan faktiskus apsvērumus. Tāpēc koncentrācija var rasties uz juridiska vai *de facto* pamata.

5. Apvienošanās regulas 3. panta 1. punkts definē divu veidu koncentrācijas:

- tādas, kas izveidojas, apvienojoties iepriekš neatkarīgiem uzņēmumiem (a) apakšpunkts),
- tādas, kas izveidojas, pārņemot kontroli (b) apakšpunkts).

Abu veidu koncentrācijas ir apskatītas attiecīgi šī dokumenta II un III iedaļā.

II. IEPRIEKŠ NEATKARĪGU UZŅĒMUMU APVIEŅOŠANĀS

6. Apvienošanās regulas 3. panta 1. punkta a) apakšpunkta nozīmē apvienošanās notiek, ja divi vai vairāki neatkarīgi uzņēmumi apvienojas jaunā uzņēmumā un vairs nepastāv kā atsevišķas juridiskas personas. Apvienošanās var notikt arī, ja vienu uzņēmumu absorbē cits uzņēmums, pēdējam saglabājot savu juridisko identitāti, bet pirmajam beidzot pastāvēt kā juridiskai personai.

7. 3. panta 1. punkta a) apakšpunkta nozīmē apvienošanās var notikt arī, ja, nepastāvot juridiskai apvienošanai, iepriekš neatkarīgu uzņēmumu darbību savienošanas rezultātā tiek izveidota viena saimnieciska vienība ⁽¹⁾. Šāda situācija var rasties jo īpaši, ja divi vai vairāki uzņēmumi, saglabājot savu individuālo juridiskas personas statusu, ar līgumu izveido kopīgu saimniecisko vadību ⁽²⁾. Ja tas izraisa uzņēmumu *de facto*

apvienošanās īstā kopīgā saimnieciskā vienībā, šo darbību uzskata par apvienošanos. Kopīgas saimnieciskās vienības konstatēšanas priekšnoteikums ir pastāvīga, vienota saimnieciskā vadība. Citi būtiski faktori var būt iekšēja peļņas un zaudējumu izlīdzināšana starp dažādiem vienas grupas uzņēmumiem un to kopīgas ārējās saistības. *De facto* apvienošanās var stiprināt uzņēmumu, kas veido saimniecisku vienību, savstarpēja līdzdalība kapitālā.

III. KONTROLES IEGŪŠANA

8. 3. panta 1. punkta b) apakšpunkts paredz, ka koncentrācija rodas gadījumā, kad tiek iegūta kontrole. Šādu kontroli var iegūt viens uzņēmums, kas darbojas viens pats, vai divi vai vairāki uzņēmumi, kas darbojas kopīgi.

Kontroli var iegūt arī viena persona, ja šī persona jau kontrolē (viena pati vai kopīgi) vismaz vienu citu uzņēmumu, vai arī personu (kas kontrolē citu uzņēmumu) un/vai uzņēmumu kopums. Termins "persona" šajā kontekstā attiecas uz valsts iestādēm ⁽³⁾ un privātiem uzņēmumiem, kā arī privātpersonām.

Saskaņā ar definīciju koncentrācija Apvienošanās regulas nozīmē rodas tikai tad, ja notiek izmaiņas kontrolē. Tāpēc iekšēja pārstrukturēšana sabiedrību grupā nevar veidot koncentrāciju.

Izņēmums ir situācija, kad gan ieguvējs uzņēmums, gan pievienotais uzņēmums ir valsts akciju sabiedrības, kas pieder vienai un tai pašai valstij (vai vienai un tai pašai valsts iestādei). Šajā gadījumā tas, vai darbība ir uzskatāma par iekšēju pārstrukturēšanu, ir atkarīgs no jautājuma, vai abi uzņēmumi agrāk bija vienas un tās pašas saimnieciskās vienības daļa Padomes Regulas (EEK) Nr. 4064/89 12. apsvēruma nozīmē. Ja uzņēmumi agrāk bija atšķirīgu saimniecisko vienību daļas ar neatkarīgām lēmējtiesībām, darbība tiek uzskatīta par

⁽¹⁾ Nosakot uzņēmumu iepriekšējo neatkarību, būtisks var būt jautājums par kontroli. Kontrole ir vispārīgi apskatīta 12. punktā un turpmākajos punktos. Šī konkrētā jautājuma ietvaros tiek uzskatīts, ka mazākuma akcionāriem ir kontrole, ja tie iepriekš akcionāru sapulcēs ir ieguvuši vairākumu balsu būtisku lēmumu pieņemšanā. Atskaites periods šajā kontekstā parasti ir trīs gadi.

⁽²⁾ Tas varētu attiekties, piemēram, uz "Gleichordnungskonzern" Vācijas tiesību aktos, atsevišķiem "Groupements d'Intérêt Economique" Francijas tiesību aktos un atsevišķām personālsabiedrībām.

⁽³⁾ Tai skaitā arī pašu valsti, piemēram, Lieta IV/M.157 - Air France/Sabena, 1992. gada 5. oktobris, attiecībā uz Beļģijas valsti vai citām valsts iestādēm, piemēram, Treuhand Lietā IV/M.308 - Kali und Salz/MDK/Treuhand, 1993. gada 14. decembris.

koncentrāciju un nevis iekšēju pārstrukturēšanu ⁽¹⁾. Šādas neatkarīgas lēmējtiesības tomēr parasti nepastāv, ja uzņēmumi ietilpst vienā un tai pašā kontrolāciju sabiedrībā ⁽²⁾.

9. Tas, vai darbības rezultātā tiek iegūta kontrole, ir atkarīgs no vairākiem tiesiskiem un/vai faktiskiem elementiem. Īpašuma tiesību iegūšana un akcionāru nolīgumi ir svarīgi, bet ne vienīgie iesaistītie elementi: izšķirošas var būt arī tīri ekonomiskās attiecības. Tāpēc uzņēmuma apstākļos ekonomiskās atkarības stāvoklis var radīt kontroli uz *de facto* pamata, ja, piemēram, ļoti svarīgi ilgtermiņa piegādes nolīgumi vai piegādātāju vai klientu sniegtie kredīti apvienojumā ar struktūrālām saitēm piešķir izšķirošu ietekmi ⁽³⁾.

Kontroles iegūšana var notikt pat tad, ja tas nav pušu pauzsts nodoms ⁽⁴⁾. Bez tam Apvienošanās regula skaidri definē kontroli kā "iespēju realizēt izšķirošu ietekmi" un nevis kā faktisku šādas ietekmes realizēšanu.

10. Tomēr kontroli parasti iegūst personas vai uzņēmumi, kas ir tiesību turētāji vai kam pienākas tiesības, kas piešķir kontroli (3. panta 4. punkta a) apakšpunkts). Uzņēmums var būt gadījumi, kad oficiālais kontrolpaketes turētājs nav tā pati persona vai uzņēmums, kam faktiski ir reālas pilnvaras izmantot kontrolpaketes piešķirtās tiesības. Tas var attiekties uz gadījumiem, kad, piemēram, uzņēmums izmanto kādu citu personu vai uzņēmumu kontrolpaketes iegūšanai un realizē tiesības ar šīs personas vai uzņēmuma starpniecību, lai gan oficiāli pēdējie ir tiesību turētāji. Šādā situācijā kontroli iegūst uzņēmums, kas stāv aiz šīs darbības un faktiski izmanto

pilnvaras kontrolēt mērķuzņēmumu (3. panta 4. punkta b) apakšpunkts). Pierādījumi, kas nepieciešami, lai konstatētu šāda veida netiešo kontroli, ietver tādus faktorus, kā, piemēram, finansēšanas avots vai ģimenes saites.

11. Kontroles objekts var būt viens vai vairāki uzņēmumi, kas ir juridiskas personas, vai šādu personu aktīvi, vai tikai šo aktīvu daļa ⁽⁵⁾. Minētajiem aktīviem, kas var būt zīmoli vai licences, jāietilpst uzņēmumā, uz kuru var skaidri attiecināt tirgus apgrozījumu.
12. Kontroles iegūšana var notikt vienpersonīgas vai kopīgas kontroles veidā. Abos gadījumos kontroli definē kā iespēju realizēt izšķirošu ietekmi uz uzņēmumu, pamatojoties uz tiesībām, līgumiem vai citiem līdzekļiem (3. panta 3. punkts).

1. Vienpersonīga kontrole

13. Vienpersonīgu kontroli parasti iegūst uz tiesiska pamata, ja uzņēmums iegūst balsstiesību vairākumu sabiedrībā. Nav būtiski, vai iegūtā akciju daļa ir 50 % no akciju kapitāla plus viena akcija ⁽⁶⁾ vai tā ir 100 % no akciju kapitāla ⁽⁷⁾. Ja nepastāv citi elementi, līdzdalības iegūšana, kas neietver balsstiesību vairākumu, parasti nepiešķir kontroli, pat ja tā ir saistīta ar akciju kapitāla vairākuma iegūšanu.
14. Vienpersonīgu kontroli var iegūt arī "kvalificēta mazākuma" gadījumā. Tas var notikt uz tiesiska un/vai *de facto* pamata.

Uz tiesiska pamata tas var notikt, ja mazākuma akciju daļai ir pievienotas īpašas tiesības. Tās var būt priekšrocību akcijas, kas rada balsstiesību vairākumu vai citas tiesības, kas ļauj mazākuma akciju turētājam noteikt mērķuzņēmuma stratēģisko komercdarbību, piemēram, pilnvaras iecelt vairāk kā pusi uzraudzības padomes vai administratīvās padomes locekļus.

⁽¹⁾ Lieta IV/M.097 - Péchiney/Usinor, 1991. gada 24. jūnijs; Lieta IV/M.216 - CEA Industrie/France Telecom/SGS-Thomson, 1993. gada 22. februāris.

⁽²⁾ Skat. Paziņojuma par attiecīgā uzņēmuma jēdzienu 55. punktu.

⁽³⁾ Piemēram, Usinor/Bamesa lēmums, ko Komisija ir pieņēmusi saskaņā ar EOTK Līgumu. Skat. arī Lietu IV/M.258 - CCIE/GTE, 1992. gada 25. septembris un Lietu IV/M.697 - Lockheed Martin Corporation/Loral Corporation, 1996. gada 27. marts.

⁽⁴⁾ Lieta IV/M.157 - Air France/Sabena, 1992. gada 5. oktobris.

⁽⁵⁾ Lieta IV/M.286 - Zürich/MMI, 1993. gada 2. aprīlis.

⁽⁶⁾ Lieta IV/M.296 - Crédit Lyonnais/BFG Bank, 1993. gada 11. janvāris.

⁽⁷⁾ Lieta IV/M.299 - Sara Lee/BP Food Division, 1993. gada 8. februāris.

Mazākuma akciju turētājam var būt arī vienpersonīga kontrole uz *de facto* pamata. Tas attiecas uz gadījumiem, kad, piemēram, pastāv liela iespējamība, ka akcionārs iegūs vairākumu akcionāru sapulcē, ņemot vērā, ka pārējās akcijas ir plaši izkliedētas ⁽¹⁾. Šādā situācijā ir maz ticams, ka visi mazākie akcionāri būs ieradušies vai būs pārstāvēti akcionāru sapulcē. Lai noteiktu, vai konkrētā gadījumā pastāv vienpersonīga kontrole, par pamatu ņem pierādījumus, cik akcionāru ir piedalījušies sapulcē iepriekšējos gados. Ja, pamatojoties uz akcionāru skaitu, kas apmeklējuši akcionāru sapulci, mazākuma akciju turētājam ir stabils balsu vairākums šajā sapulcē, tad lielā mazākuma akciju turētājam ir vienpersonīga kontrole ⁽²⁾.

Vienpersonīgu kontroli var realizēt arī mazākuma akciju turētājs, kam ir tiesības vadīt sabiedrības darbību un noteikt tās uzņēmējdarbības politiku.

15. Iespēja iegādāties vai konvertēt akcijas pati par sevi nevar piešķirt vienpersonīgu kontroli, ja vien šī iespēja netiek realizēta tuvā nākotnē saskaņā ar juridiski saistošiem nolēmumiem ⁽³⁾. Tomēr iespējamo šādas iespējas realizēšanu var ņemt vērā kā papildu elementu, kas kopā ar citiem elementiem var likt secināt, ka pastāv vienpersonīga kontrole.

16. Pāreju no uzņēmuma kopīgas kontroles uz vienpersonīgu kontroli uzskata par koncentrāciju Apvienotās regulas nozīmē, jo vienpersonīgi realizēta izšķirošā ietekme būtiski atšķiras no kopīgi realizētas izšķirošās ietekmes ⁽⁴⁾. Tā paša iemesla dēļ darbību, kas ietver kopīgas kontroles iegūšanu pār vienu uzņēmuma daļu un vienpersonīgu kontroli pār citu daļu, principā uzskata par divām atsevišķām koncentrācijām saskaņā ar Apvienotās regulu ⁽⁵⁾.

17. Kontroles jēdziens Apvienotās regulas izpratnē var atšķirties no tā, ko izmanto īpašās likumdošanas jomās, piemēram, attiecībā uz uzraudzības noteikumiem, nodokļu piemērošanu, gaisa satiksmi vai plašsaziņas līdzekļiem. Bez tam dalībvalsts tiesību akti var paredzēt īpašus noteikumus par to iestāžu struktūru, kas pārstāv lēmējietādes uzņēmumā, īpaši saistībā ar darbinieku pārstāvju tiesībām. Lai gan šādi tiesību akti var piešķirt daļu kontroles personām, kas nav akcionāri, saskaņā ar Apvienotās regulu kontroles jēdziens ir saistīts tikai ar ietekmes līdzekļiem, kas parasti pieder uzņēmuma īpašniekiem. Visbeidzot valsts realizētās prerogātas, tai darbojoties kā valsts iestādei un nevis kā akcionāram, ciktāl tās attiecas tikai uz sabiedrības interešu aizstāvību, nav kontrole Apvienotās regulas nozīmē tādā mērā, ka šīm prerogātvām nav ne mērķa, ne spēka, kas ļautu valstij realizēt izšķirošu ietekmi uz uzņēmuma darbību ⁽⁶⁾.

2. Kopīga kontrole

18. Tāpat kā vienpersonīgas kontroles gadījumā, kopējas kontroles iegūšanu (tai skaitā pāreju no vienpersonīgas kontroles uz kopīgu kontroli) arī var nodibināt uz tiesiska vai *de facto* pamata. Kopīga kontrole pastāv, ja akcionāriem (mātesabiedrībām) jāpanāk vienošanās par būtiskākajiem lēmumiem attiecībā uz kontrolēto uzņēmumu (kopuzņēmumu).

19. Kopīga kontrole pastāv, ja diviem vai vairākiem uzņēmumiem vai personām ir iespēja realizēt izšķirošu ietekmi uz citu uzņēmumu. Izšķirošā ietekme šajā izpratnē parasti nozīmē pilnvaras bloķēt darbības, kas nosaka uzņēmuma stratēģisko komercuzvedību. Pretēji vienpersonīgai kontrolei, kas piešķir pilnvaras konkrētam akcionāram noteikt stratēģiskos lēmumus uzņēmumā, kopīgu kontroli raksturo bezizejas situācijas iespēja, ko rada divu vai vairāku mātesabiedrību pilnvaras noraidīt ierosinātos stratēģiskos lēmumus. No tā izriet, ka šiem akcionāriem ir jāpanāk kopīga saprašanās kopuzņēmuma komercpolitikas noteikšanā.

⁽¹⁾ Lieta IV/M.025 - Arjomari/Wiggins Teape, 1990. gada 10. februāris.

⁽²⁾ Lieta IV/M.343 - Société Générale de Belgique/Générale de Banque, 1993. gada 3. augusts.

⁽³⁾ Spriedums lietā T 2/93, *Air France* pret Komisiju [1994] ECR II-323.

⁽⁴⁾ Šis jautājums ir apskatīts Paziņojuma par attiecīgo uzņēmumu jēdzienu 30., 31. un 32. punktā.

⁽⁵⁾ Lieta IV/M.409 - ABB/Renault Automation, 1994. gada 9. marts.

⁽⁶⁾ Lieta IV/M.493 - Tractebel/Distrigaz II, 1994. gada 1. septembris.

2.1. Vienlīdzīgas balsstiesības vai pārstāvniecība lēmējietādēs

20. Kopīgas kontroles izteiktākā forma pastāv, ja ir tikai divas mātesabiedrības, kam ir vienlīdzīgas balsstiesības kopuzņēmumā. Šajā gadījumā oficiāls nolēmums starp sabiedrībām nav nepieciešams. Tomēr, ja oficiāls nolēmums pastāv, tas nedrīkst būt pretrunā ar vienlīdzības principu starp mātesabiedrībām, un tam jānosaka, piemēram, ka katra ir tiesīga uz vienādu pārstāvju skaitu vadības iestādēs un ka nevienam no locekļiem nav izšķirošas balss ⁽¹⁾. Vienlīdzību var panākt arī, ja abām mātes sabiedrībām ir tiesības iecelt vienādu locekļu skaitu kopuzņēmuma lēmējietādēs.

2.2. Veto tiesības

21. Kopīga kontrole var pastāvēt pat tad, ja attiecībā uz balsstiesībām vai pārstāvniecību lēmējietādēs starp divām mātesabiedrībām nav vienlīdzības vai ja ir vairāk nekā divas mātesabiedrības. Tas attiecas uz gadījumiem, kad mazākuma akciju turētājiem ir papildu tiesības, kas tiem ļauj uzlikt veto lēmumiem, kas ir būtiski kopuzņēmuma stratēģiskajai komercuzvedībai ⁽²⁾. Šīs veto tiesības var noteikt kopuzņēmuma statūtos vai piešķirt ar nolīgumu starp tā mātesabiedrībām. Veto tiesības var izpausties ar īpaša kvoruma palīdzību, kas nepieciešams akcionāru sapulces vai direktoru valdes pieņemtajiem lēmumiem, ciktāl mātesabiedrības ir pārstāvētas šajā valdē. Tāpat ir iespējams, ka stratēģiskie lēmumi ir jāpastiprina institūcijai, piemēram, uzraudzības padomei, kurā ir pārstāvēti mazākuma akciju turētāji, kuri veido kvoruma daļu, kas nepieciešama šādiem lēmumiem.

22. Šīm veto tiesībām jābūt saistītām ar stratēģiskiem lēmumiem par kopuzņēmuma uzņēmējdarbības politiku. Tām jābūt plašākām par veto tiesībām, ko parasti piešķir mazākuma akcionāriem, lai aizsargātu viņu kā kopuzņēmuma investoru finanšu intereses. Mazākuma akcionāru parastā interešu aizstāvība attiecas uz lēmumiem par kopuzņēmuma būtību, piemēram, izmaiņām statūtos, kapitāla pieaugumu vai samazinājumu vai likvidāciju. Veto tiesības, kas, piemēram, nepieļauj kopuzņēmuma pārdošanu vai likvidēšanu,

nepiešķir attiecīgajam mazākuma akcionāram kopīgu kontroli ⁽³⁾.

23. Turpretim veto tiesības, kas piešķir kopīgu kontroli, parasti ietver tādas lēmumus un jautājumus, kā, piemēram, budžets, uzņēmējdarbības plāns, būtiskākie ieguldījumi vai galvenās vadības iecelšana. Taču kopīgas kontroles iegūšanai nav nepieciešams, lai ieguvējam būtu pilnvaras realizēt izšķirošu ietekmi uz uzņēmuma ikdienas darbību. Izšķirošais elements ir, lai veto tiesības būtu pietiekamas un ļautu mātesabiedrībām realizēt šādu ietekmi attiecībā uz kopuzņēmuma stratēģisko uzņēmējdarbību. Bez tam nav nepieciešams noteikt, ka kopīgas kontroles pār kopuzņēmumu ieguvējs faktiski izmantos savu izšķirošo ietekmi. Šādas ietekmes realizēšanas iespēja un līdz ar to veto tiesību pastāvēšana pati par sevi ir pietiekama.

24. Lai iegūtu kopīgu kontroli, mazākuma akcionāram nav nepieciešamas visas iepriekš minētās veto tiesības. Tikai dažu vai pat vienas šādas tiesības pastāvēšana var būt pietiekama. Tas, vai šīs ir attiecīgais gadījums, ir atkarīgs no veto tiesību precīzā satura un arī no šo tiesību svarīguma kopuzņēmuma konkrētās uzņēmējdarbības kontekstā.

Vadības iecelšana un budžeta noteikšana

25. Parasti vissvarīgākās veto tiesības ir tās, kas attiecas uz lēmumiem par vadības iecelšanu un budžetu. Tiesības piedalīties vadības struktūras noteikšanā piešķir to turētājam tiesības realizēt izšķirošu ietekmi uz uzņēmuma komercpolitiku. Tas attiecas arī uz lēmumiem par budžetu, jo budžets nosaka precīzus kopuzņēmuma darbības ietvarus un jo īpaši ieguldījumus, ko tas var veikt.

Uzņēmējdarbības plāns

26. Uzņēmējdarbības plāns parasti sniedz sīku informāciju par sabiedrības mērķiem, kā arī pasākumiem, kas veicami, lai sasniegtu šos mērķus. Veto tiesības attiecībā uz šāda veida uzņēmējdarbības plānu var būt pietiekamas, lai piešķirtu kopīgu kontroli, nepastāvot nekādām citām veto tiesībām. Turpretim, ja biznesa plāns ietver tikai vispārīgus

⁽¹⁾ Lieta IV/M.272 - Matra/CAP Gemini Sogeti, 1993. gada 17. marts.

⁽²⁾ Lieta T 2/93 - Air France pret Komisiju (turpat). Lieta IV/M.010 - Conagra/Idea, 1991. gada 3. maijs.

⁽³⁾ Lieta IV/M.062 - Eridania/ISI, 1991. gada 30. jūlijs.

paziņojumus par kopuzņēmuma biznesa mērķiem, veto tiesības ir tikai viens elements kopīgas kontroles vispārīgā novērtējumā, bet pašas par sevi tās nebūs pietiekamas, lai piešķirtu kopīgu kontroli.

jāizvērtē kā viens veselums. Tomēr nevar uzskatīt, ka veto tiesības, kas nav saistītas ar komercpolitiku un stratēģiju vai ar budžetu vai uzņēmējdarbības plānu, piešķir kopīgu kontroli to īpašniekam ⁽¹⁾.

Ieguldījumi

27. Ja pastāv veto tiesības attiecībā uz ieguldījumiem, šo tiesību nozīmība ir atkarīga, pirmkārt, no ieguldījumu līmeņa, kas ir pakļauts mātesabiedrību apstiprinājumam, un, otrkārt, no tā, cik lielā mērā ieguldījumi ir svarīgi tirgū, kurā darbojas kopuzņēmums. Saistībā ar pirmo kritēriju, ja ieguldījumu līmenis, kam nepieciešams mātesabiedrību apstiprinājums, ir ļoti augsts, šīs veto tiesības vairāk līdzinās parastai mazākuma akcionāru interešu aizsardzībai, nevis tiesībām, kas piešķir pilnvaras piedalīties kopuzņēmuma komercpolitikas noteikšanā. Saistībā ar otro kritēriju, uzņēmuma ieguldījumu politika parasti ir ļoti svarīgs elements izvērtējot, vai pastāv kopīga kontrole. Tomēr var pastāvēt tādi tirgi, kuros ieguldījumi nenosaka uzņēmuma tirgus uzvedību.

Tirgum raksturīgas tiesības

28. Bez tipiskām veto tiesībām, kas minētas iepriekš, pastāv virkne citu veto tiesību, kas attiecas uz konkrētiem lēmumiem, kas ir svarīgi kopuzņēmuma konkrētā tirgus kontekstā. Viens piemērs ir lēmums par kopuzņēmumā izmantojamām tehnoloģijām, ja tehnoloģijām ir būtiska loma kopuzņēmuma darbībā. Cits piemērs attiecas uz tirgiem, ko raksturo produkcijas diferenciācija un ievērojams jauninājumu līmenis. Šādos tirgos veto tiesības uz lēmumiem, kas saistīti ar jaunām produktu līnijām, ko iecerējis attīstīt kopuzņēmums, arī var būt svarīgs elements, lai noteiktu, vai pastāv kopīga kontrole.

Vispārīgs pārskats

29. Izvērtējot veto tiesību relatīvo nozīmību gadījumos, kad tās ir vairākas, šīs tiesības nedrīkst vērtēt katru atsevišķi. Gluži otrādi, lai noteiktu, vai pastāv kopīga kontrole, šīs tiesības ir

2.3. Kopīga balsstiesību realizēšana

30. Divi vai vairāki uzņēmumi, kas ieguvuši mazākumu akciju daļu citā uzņēmumā, var iegūt kopīgu kontroli pat bez īpašām veto tiesībām. Tas attiecas uz gadījumiem, kad mazākuma akciju daļas kopā nodrošina līdzekļus mērķuzņēmuma kontrolei. Tas nozīmē, ka mazākuma akcionāriem kopā būs balsstiesību vairākums, un tie kopīgi piedalīsies balsstiesību realizēšanā. Šāda situācija var rasties juridiski saistoša nolīguma rezultātā vai to var izveidot uz *de facto* pamata.

31. Tiesiskie līdzekļi, ar kuriem nodrošināt kopīgu balsstiesību realizēšanu, var būt kontrolakciju sabiedrība, kurai mazākuma akcionāri nodod savas tiesības, vai nolīgums, ar kuru tie apņemas darboties vienādi (apvienošanas nolīgums).

32. Īpašā izņēmuma gadījumā kolektīva darbība var notikt uz *de facto* pamata, ja starp mazākuma akcionāriem pastāv stipras kopējas intereses, ka tie nedarbosies viens pret otru, realizējot savas tiesības attiecībā uz kopuzņēmumu.

33. Mazākuma akciju daļu iegūšanas gadījumā iepriekšējas saiknes starp mazākuma akcionāriem vai mazākuma akciju daļu iegūšana saskaņotas rīcības rezultātā ir faktori, kas liecina par šādām kopējām interesēm.

34. Lielāka iespējamība, ka mātesabiedrības realizē apzinātu kopīgu politiku, ir gadījumā, kad tiek izveidots jauns kopuzņēmums pretstatā mazākuma akciju daļu iegūšanai jau pastāvošā sabiedrībā. Tas jo īpaši attiecas uz gadījumiem, kad katra mātesabiedrība veic kopuzņēmumā ieguldījumu, kas ir būtisks tā darbībai (piemēram, īpašas tehnoloģijas, vietējā zinātība vai piegādes līgumi). Šādā situācijā mātesabiedrības var vadīt kopuzņēmumu, pilnībā sadarbojoties, tikai tad, ja

⁽¹⁾ Lieta IV/M.295 - SITA-RPC/SCORI, 1993. gada 19. marts.

tās panākušas vienošanos par vissvarīgākajiem stratēģiskajiem lēmumiem, pat ja veto tiesības nav skaidri paredzētas. Tomēr jo lielāks skaits mātessabiedrību ir iesaistīts šādā kopuzņēmumā, jo mazāka ir iespēja, ka šāda situācija radīsies.

šķirējtiesas pakāpēm un samierināšanās mēģinājumiem vai ļoti ierobežotā jomā ⁽¹⁾.

35. Ja nepastāv iepriekš aprakstītās spēcīgās kopīgās intereses, iespēja, ka mazākuma akcionāru koalīcijas mainīsies, parasti izslēdz kopīgas kontroles pārņemšanu. Ja lēmumu pieņemšanas procedūrā nav stabila vairākuma un vairākumu katrā atsevišķā gadījumā var veidot dažādas iespējamās mazākuma akcionāru kombinācijas, nevar pieņemt, ka mazākuma akcionāri kopīgi kontrolē uzņēmumu. Šajā kontekstā nav pietiekami, ka starp divām vai vairākām pusēm, kurām ir vienāda līdzdalība uzņēmuma kapitālā, pastāv nolīgumi, kas nodibina identiskas pušu tiesības un pilnvaras. Piemēram, uzņēmumā, kurā katram no trīs akcionāriem pieder trešā daļa akciju kapitāla un katrs ievēl trešo daļu no direktoru valdes locekļiem, akcionāriem nav kopīgas kontroles, jo lēmumi ir jāpieņem ar vienkāršu vairākumu. Līdzīgi apsvērumi attiecas arī uz sarežģītākām struktūrām, piemēram, ja uzņēmuma kapitāls ir vienādi sadalīts starp trīs akcionāriem un ja direktoru valde sastāv no divpadsmit locekļiem, un katrs no akcionāriem A, B un C ievēl divus, pārējos divus ievēl A, B un C kopīgi, bet atlikušos četrus kopīgi izvēlas pārējie astoņi locekļi. Šajā gadījumā arī nav kopīgas kontroles un līdz ar to nav kontroles Apvienošanās regulas nozīmē.

2.4. Citi apsvērumi saistībā ar kopīgu kontroli

36. Kopīga kontrole nav nesavienojama ar faktu, ka vienai no mātessabiedrībām ir īpašas zināšanas un pieredze attiecībā uz kopuzņēmuma uzņēmējdarbību. Šādā gadījumā otras mātessabiedrības loma kopuzņēmuma ikdienas vadībā var būt neliela vai pat neesoša, ja tās klātbūtni motivē finanšu, ilgtermiņa stratēģijas, zīmola tēla vai ar vispārēju politiku saistīti apsvērumi. Tomēr tai vienmēr jā saglabā reālā iespēja apstrīdēt otras mātessabiedrības pieņemtos lēmumus, bez kuras pastāvētu vienpersonīga kontrole.

37. Lai pastāvētu kopīga kontrole, izšķirošā balss nevar piederēt tikai vienai mātessabiedrībai. Tomēr kopīga kontrole var pastāvēt, ja šo izšķirošo balsi var izmantot tikai pēc vairākām

2.5. Kopīga kontrole uz ierobežotu laiku

38. Ja darbība rada kopīgu kontroli darbības uzsākšanas periodā ⁽²⁾, bet saskaņā ar juridiski saistošiem nolīgumiem šo kopīgo kontroli viens no akcionāriem pārvērtīs vienpersonīgā kontrolē, visu darbību parasti uzskata par vienpersonīgas kontroles iegūšanu.

3. Viena akcionāra kontrole pamatojoties uz veto tiesībām

39. Izņēmums ir situācija, kad tikai viens akcionārs var uzlikt veto stratēģiskiem lēmumiem uzņēmumā, bet šim akcionāram nav pilnvaru uzspiest šādus lēmumus. Šāda situācija rodas, ja vienam akcionāram pieder 50 % uzņēmumā, bet pārējie 50 % pieder diviem vai vairākiem mazākuma akcionāriem, vai arī, ja stratēģisku lēmumu pieņemšanai ir nepieciešams kvorums, kas faktiski piešķir veto tiesības tikai vienam mazākuma akcionāram ⁽³⁾. Šādos apstākļos vienam akcionāram ir tāds pats ietekmes līmenis, kāds parasti ir

⁽¹⁾ Lieta IV/M.425 - British Telecom/Banco Santander, 1994. gada 28. marts.

⁽²⁾ Šis darbības uzsākšanas periods nedrīkst pārsniegt trīs gadus. Lieta IV/M.425 - British Telecom/Banco Santander, turpat.

⁽³⁾ Lieta IV/M.258 - CCIE/GTE, 1992. gada 25. septembris, kurā tikai viena akcionāra veto tiesības bija realizējamas ar šī akcionāra ieceltā valdes locekļa starpniecību.

vairākiem kopīgi kontrolējošiem akcionāriem, t.i., pilnvaras bloķēt stratēģisku lēmumu pieņemšanu. Tomēr šim akcionāram nav pilnvaru, ko parasti piešķir uzņēmumam ar vienpersonīgu kontroli, t.i., pilnvaras uzspiest stratēģiskus lēmumus. Tā kā šis akcionārs var radīt bezizejas situāciju, kas pielīdzināma parastiem kopīgas kontroles gadījumiem, viņš iegūst izšķirošu ietekmi un tādējādi arī kontroli Apvienošanās regulas nozīmē ⁽¹⁾.

4. Izmaiņas kontroles struktūrā

40. Koncentrācija var rasties arī, ja darbība izraisa izmaiņas kontroles struktūrā. Tas ietver pāreju no kopīgas kontroles uz vienpersonīgu kontroli, kā arī kopīgu kontroli realizējošo akcionāru skaita pieaugumu. Principi koncentrācijas pastāvēšanas noteikšanai šādos apstākļos ir sīkāk izklāstīti Paziņojumā par attiecīgā uzņēmuma jēdzienu ⁽²⁾.

IV. IZŅĒMUMI

41. 3. panta 5. punkts nosaka trīs izņēmuma situācijas, kad kontrolpaketes iegūšana neveido koncentrāciju saskaņā ar Apvienošanās regulu.

42. Pirmkārt, ja sabiedrības, kuru ikdienas darbībā ietilpst darījumi un tirdzniecība ar vērtspapīriem savā vārdā vai citu uzdevumā, iegūst vērtspapīrus, to neuzskata par koncentrāciju, ja šāda iegūšana notiek šo uzņēmumu ietvaros un ja vērtspapīri tiek glabāti uz laiku (3. panta 5. punkta a) apakšpunkts). Lai atbilstu šim izņēmumam, ir jāizpilda šādas prasības:

— ieguvējam uzņēmumam jābūt kredītiestādei vai citai finanšu iestādei, vai apdrošināšanas sabiedrībai, kuras ikdienas darbība aprakstīta iepriekš,

— vērtspapīri jāiegūst ar mērķi tos pārdot tālāk,

⁽¹⁾ Tā kā šis akcionārs ir vienīgais uzņēmums, kas iegūst kontrolējošu ietekmi, tikai šim akcionāram ir jāiesniedz paziņojums saskaņā ar Apvienošanās regulu.

⁽²⁾ 30. līdz 48. punkts

— ieguvējs uzņēmums nedrīkst izmantot balsstiesības ar nolūku noteikt šā mērķuzņēmuma stratēģisko komercuzvedību vai tam jāizmanto šādas tiesības tikai ar mērķi sagatavot pilnīgu vai daļēju uzņēmuma, tā aktīvu vai vērtspapīru pārdošanu,

— ieguvējam uzņēmumam jāpārdod savā kontrolpakete viena gada laikā no iegūšanas dienas, tas ir, šī viena gada laikā tam ir jāsamazina sava akciju daļa vismaz līdz līmenim, kas vairs nepiešķir kontroli. Tomēr šo laika posmu Komisija var pagarināt, ja ieguvējs uzņēmums var pierādīt, ka pārdošana nav bijusi iespējama viena gada laikā.

43. Otrkārt, izmaiņas kontrolē nav notikušas, un tādējādi Apvienošanās regulas nozīmē koncentrācija nepastāv, ja kontroli iegūst amatpersona saskaņā ar dalībvalsts likumiem par likvidāciju, darbības izbeigšanu, maksātnespēju, maksājumu apturēšanu, mierizlīgumiem vai līdzīgām darbībām (3. panta 5. punkta b) apakšpunkts).

44. Treškārt, koncentrācija neveidojas, ja finanšu līdzdalības sabiedrība Ceturtās Padomes Direktīvas 78/660/EEK ⁽³⁾ nozīmē iegūst kontroli ar nosacījumu, ka šī sabiedrība īsteno savas balsstiesības tikai tāpēc, lai uzturētu savu ieguldījumu pilno vērtību, un nekādā citā veidā tieši vai netieši nenosaka kontrolētā uzņēmuma stratēģisko komercuzvedību.

45. 3. panta 5. punktā minēto izņēmumu sakarā var rasties jautājums, vai uzņēmuma glābšanas darbības ir koncentrācija saskaņā ar Apvienošanās regulu. Glābšanas darbības parasti ietver esošā parāda pārveidošanu jaunā sabiedrībā, ar kuras starpniecību banku sindikāts var iegūt kopīgu kontroli pār attiecīgo sabiedrību. Ja šāda darbība atbilst iepriekš minētajiem kopīgas kontroles kritērijiem, to parasti uzskata par

⁽³⁾ OV L 222, 14.8.1978., 11. lpp., kurā jaunākie grozījumi izdarīti ar Austrijas, Somijas un Zviedrijas Pievienošanās aktu. Šīs direktīvas 5. panta 3. punkts definē finanšu līdzdalības sabiedrības kā "sabiedrības, kuru vienīgais mērķis ir iegūt kapitāla daļas citos uzņēmumos un pārvaldīt šīs kapitāla daļas, un gūt peļņu no tām, ne tieši, ne netieši neiesaistoties šo uzņēmumu pārvaldē, iepriekš teiktajam neskarot viņu tiesības kā akcionāriem".

koncentrāciju ⁽¹⁾. Lai gan banku galvenais nodoms ir pārstrukturēt attiecīgā uzņēmuma finanses, lai to pēc tam pārdotu, 3. panta 5. punkta a) apakšpunktā minētais izņēmums parasti neattiecas uz šādu darbību. Tas ir tāpēc, ka saskaņā ar pārstrukturēšanas programmu kontrolējošām bankām parasti ir jānosaka glābtā uzņēmuma stratēģiskā komercuzvedība. Bez tam parasti piedāvājums pārveidot glābto sabiedrību komerciāli dzīvotspējīgā uzņēmumā un pārdot to atļautā viena gada laikā ir nereāls. Turklāt laiks, kas nepieciešams šī

mērķa sasniegšanai, var būt tik nenoteikts, ka būtu grūti piešķirt pārdošanas perioda pagarinājumu.

V. NOSLĒGUMA PIEZĪMES

46. Komisijas interpretācija par 3. pantu, kā to nosaka šis paziņojums, neierobežo interpretācijas, ko sniedz Eiropas Kopienų Tiesa vai Eiropas Kopienų Pirmās instances tiesa.

⁽¹⁾ Lieta IV/M.116 - Kelt/American Express, 1991. gada 28. augusts.